

AKADEMINĖS ETIKOS KODEKSAS

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Socialinių mokslų kolegijos (toliau- Kolegijos) akademinės etikos kodeksas (toliau - Kodeksas) įtvirtina Kolegijos bendruomenės veiklos moralinius principus, profesionalumą, akademinę laisvę ir etiško elgesio nuostatas, pasitikėjimą bei kūrybingumą skatinančią darbo ir studijų aplinką, pagarbą žmogui, tiesai, teisingumui, nurodo vengtino elgesio normas, kurių tiesiogiai neapibrėžia Lietuvos Respublikos teisės aktai ir įtvirtina pagrindines etiško akademinio elgesio nuostatas.

1.2. Kodeksas taikomas visiems Kolegijos akademinės bendruomenės nariams – dėstytojams, studentams ir klausytojams (toliau – studentams), mokslo ir administracijos darbuotojams.

2. BENDRIEJI AKADEMINĖS ETIKOS PRINCIPAI

2.1. Kolegijos bendruomenės nariai turi galimybę atvirai dėstyti savo požiūrį į studijų ir mokslinių tyrimų organizavimą ir administravimą, necenzūrojamai išreikšti kritines idėjas, taip pat laisvai keistis idėjomis, burtis į mokslo grupes. Naudojimasis šia laisve apima ir būtinybę pripažinti kitų bendruomenės narių naudojamą savo laisvę.

2.2. Kiekvienas bendruomenės narys:

2.2.1. paiso Kolegijos bendrųjų interesų ir kito nuomonės;

2.2.2. turi teisę išsakyti ir ginti savo nuomonę priimant sprendimus susijusius su kolegijos veikla;

2.2.3. inicijuodamas, vykdydamas ar pradėdamas vykdyti projektus, mokslinius darbus, tyrimus siejamus su Kolegijos vardu, užtikrina, kad jie ir jų rezultatai atitiktų Kolegijos bendruosius interesus;

2.2.4. nedalyvauja moksliniuose tyrimuose ar bandymuose, žinomai susijusiuose su žala žmogui, gamtai, visuomenei ar kultūrai;

2.2.5. sąmoningai neskleidžia neteisingos informacijos (netiesos) apie kolegiją ir jos akademinės bendruomenės narius.

2.3. Svarbiausi akademinės etikos principai:

2.3.1. **Sąžiningumas.** Akademinės bendruomenės nariai privalo reikalauti visapusiško sąžiningumo mokydami ir mokydami, atlikdami tyrimus ir kitas funkcijas akademinėje veiklose.

2.3.2. **Pasitikėjimas.** Akademinės bendruomenės nariai turi nuolatos puoselėti pasitikėjimo kultūrą, kurioje kiekvienas bendruomenės narys būtų skatinamas laisvai keistis idėjomis ir jam būtų sudaromos sąlygos puoselėti savo potencialą.

2.3.3. **Teisingumas.** Akademinės bendruomenės nariai turi kurti teisingus, objektyvius ir visiems vienodus reikalavimus, procedūras, ir užtikrinti, kad jų būtų laikomasi.

2.3.4. **Pagarba.** Akademinės bendruomenės nariai skatindami rodyti pagarbą tarpusavio santykiuose, sau ir kitiems, studijoms, su mokslu ir tyrimais susijusioms veikloms, privalo pripažinti ir gerbti kitų bendruomenės narių teises, išsakytas idėjas, pasiūlymus.

2.3.5. **Atsakomybė.** Akademinės bendruomenės nariai, skatindami vienas kitą būti atsakingais už savo veiksmus studijų, kitų akademinų veiklų srityse.

2.3.6. **Lygiateisiškumas.** Akademinės bendruomenės nariai yra lygūs prieš nacionalinius teisės aktus, Aukštosios mokyklos patvirtintus teisės aktus, taip pat prieš institucijos vadovus, t. y. draudžiama iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai.

2.4. Su akademinė etika nesuderinamas elgesys susijęs su:

2.4.1. bendruomenės nario diskriminavimu, veiksmais ar akademinio vertinimu dėl amžiaus, lyties ar lytinės orientacijos, negalios, išvaizdos, rasės ar etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų, šeimyninės padėties, darbo pobūdžio, taip pat tokio diskriminavimo toleravimu;

2.4.2. bendruomenės nario diskriminavimu (pozityvaus arba negatyvaus) dėl dalyvavimo politinėje, visuomeninėje, kultūrinėje, sportinėje ar savanoriškoje veikloje;

2.4.3. priekabiavimas prie bendruomenės nario – kai dėl amžiaus, lyties ar lytinės orientacijos, negalios, išvaizdos, rasės ar etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų, šeimyninės padėties, darbo pobūdžio įžeidžiamas asmens orumas ir siekiama sukurti arba sukuriama bauginanti, priešiška, žeminanti ar įžeidžianti aplinka, taip pat kai toleruojamas žmogaus teises pažeidžiantis ir orumą žeminantis elgesys;

2.4.4. studentų ar kolegų žeminimu naudojantis savo kaip dėstytojo ar administratoriaus viršenybe (pvz. perdėtas biurokratizmas naudojantis savo viršenybe).

2.5. Bendruomenės narių tarpusavio santykiai grindžiami kolegialumo bei akademinio solidarumo principais, remiamasi pagarba intelektinei nuosavybei, vertinimo objektyvumu ir nešališkumu. Šiuo požiūriu akademiniam sąžiningumui prieštarauja:

2.5.1. nesąžininga konkurencija, kai dalyvaujama neteisėtuose sandoriuose, nuslepia visiems dėstytojams ar studentams skirta informacija, eskaluojami konfliktai bei keliamos intrigos;

2.5.2. korupcija ar korupcijos toleravimas;

2.5.3. sukčiavimas ar sukčiavimo toleravimas;

2.5.4. tiesioginių ar netiesioginių dovanų ar paslaugų už darbą, kurių privalu pagal pareigas, priėmimas ar reikalavimas;

2.5.5. plagijavimas, mokslo duomenų falsifikacija ar sąmoningas neobjektyvus interpretavimas.

2.6. Kolegijos mokslines bazes, medžiaginius išteklius, kompiuterinę įrangą, biblioteką privalu naudoti tausojančiai, atsakingai ir tik Kolegijos kaip institucijos prisiimtų įsipareigojimų vykdymo tikslais. Draudžiama Kolegijos materialinius ir finansinius išteklius naudoti privataus verslo ar asmeninio poreikio tenkinimui bei Kolegijos nuosavybę niokoti dėl piktavališkumo arba aplaidumo.

3. DĖSTYMO ETIKOS NORMOS

3.1. Kolegijos dėstytojo santykis su studentu turi būti orientuotas į akademinis reikalavimus, santyčiai grindžiami pagarbos, nešališkumo, geranoriškumo, nediskriminavimo ir tolerancijos, akademinio bendradarbiavimo ir skaidrumo principais. Susisaistymas neakademinio pobūdžio įsipareigojimais gali sukelti interesų konfliktų, todėl yra vengtini.

Akademinei etikai prieštarauja:

3.1.1. siekimas užmegzti intymius santykius su studentu, su kuriuo sieja dėstomas dalykas, vadovavimas tiriamajam darbui ar kitaip pasireiškiantis tiesioginis akademinis santykis;

3.1.2. dėstytojo vaidmens prisiėmimas šeimos nario, artimo draugo, verslo partnerio atžvilgiu (egzaminavimas, vadovavimas rašto darbams ir pan.) tais atvejais, kai esama galimybės išvengti tokio vaidmens;

3.2. Dėstytojas neviešina konfidencialios informacijos apie studentą nesant specialaus pagrindo (studento sutikimo, teisinio pagrindo, naudos studentui ar numatomos žalos kitiems), neatskleidžia informacijos apie studento akademinis įvertinimus ar nuobaudas tretiesiems asmenims.

3.3. Dėstytojas užtikrinti, kad pastabos ir komentarai apie studento rašto darbą, nepateiktų viešam gynimui, nebūtų prieinami tretiesiems asmenims, taip pat nenaudoja privataus pobūdžio informacijos apie studentą, kaip mokymo ar tyrimo medžiagos, nebent studentas sutiktų.

3.3.1. Dėstytojas neturi reikalauti asmens duomenų iš studento ar dėstytojo grupinėse diskusijose, išskyrus Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatyme numatytais atvejais.

3.4. Studento žinių ir įgūdžių vertinimas turi būti teisingas, sąžiningas, suderintas su dėstomo dalyko tikslais, todėl:

3.4.1. dėstytojas privalo principingai reaguoti į studentų nesąžiningumo atvejus, tokius kaip plagijavimas, nusirašinėjimas, duomenų falsifikavimas, egzaminų ar įskaitų rezultatų klastojimas, naudojimas pašaline pagalba egzaminu ar įskaitos metu, svetimo rašto darbo pateikimas kaip savo, uždarbiavimas rašant rašto darbus kitiems studentams, vieno dalyko rašto darbo pateikimas atsiskaitant už kitą dalyką;

3.4.2. dėstytojui neleistina studentų žinias ir gebėjimus įvertinti tik aukščiausiais arba tik žemiausiais balais, akivaizdžiai neatsižvelgiant į studijų rezultatų pasiekimo lygį.

3.4.3. dėstytojas privalo vengti studento žinių įvertinimus sieti su studento dalyvavimu (nedalyvavimu) dėstytojui priimtinoje (nepriimtinoje) politinėje, visuomeninėje ar praktinėje veikloje.

3.4.4. dėstytojas privalo mažinti galimybes pasireikšti studentų akademiniam nesąžiningumui atsiskaitymų metu;

3.4.5. dėstytojas privalo vertinimo metu sudaryti tinkamas sąlygas studentams, turintiems specialiųjų poreikių (pavyzdžiui, regėjimo, klausos, judėjimo ir kitą negalią), kad jie galėtų atlikti užduotis.

4. STUDIJŲ ETIKOS NORMOS

4.1. Pripažindami tiesą, žinojimą, individualius gebėjimus, supratimą ir tikėdamiesi pasitikėjimo bei teisingo savųjų pasiekimų įvertinimo, Kolegijos studentai privalo laikytis akademinio sąžiningumo principo. Šiurkščiausiais akademinio sąžiningumo principo pažeidimais laikoma:

4.1.1. Plagijavimas – svetimų idėjų pateikimas kaip savų. Būdingi plagijavimo atvejai, kai:

4.1.1.1. svetimas tekstas pateikiamas be citavimo ženklų – kabučių arba kitokio pobūdžio išskyrimo iš viso teksto (pvz. atskira pastraipa, kursyvu);

4.1.1.2. perpasakojama arba cituojama svetima idėja, iliustracinė medžiaga ar duomenys nenurodant šaltinio.

4.1.2. Sukčiavimas atsiskaitant už dalyką ar jo dalį- koliokviumų, įskaitų, egzaminų ir pan. metu.

Būdingi sukčiavimo atvejai:

4.1.2.1. kai nusirašinėjama arba sąmoningai leidžiama kitam nusirašyti;

4.1.2.2. kai pasakinėjama, naudojamos „paruoštukės“ arba kitokios egzaminatoriaus neleistos priemonės (elektroninių ar virtualiojo ryšio priemonių, kitų technologijų naudojimas);

4.1.2.3. kai svetimas rašto darbas įteikiamas kaip savas;

4.1.2.4. kai tas pats rašto darbas pateikiamas atsiskaitant už kelis dalykus, nebent to reikalautų dėstytojų pateikti savarankiškų darbų rengimo reikalavimai vertinant tarpdalykinius/tarpkryptinius studentų gebėjimus ir žinias;

4.1.2.5. kai atsiskaitoma už kitą asmenį arba atsiskaitant pasinaudojama kito studento darbu;

4.1.2.6. kai nurodomas žinomai klaidingas šaltinio puslapis arba tinklalapio lankymo data

4.1.3. Padirbinėjimas. Būdingi atvejai:

4.1.3.1. kai dėstytojo jau įvertintas rašto darbas pataisomas be dėstytojo sutikimo siekiant pareikalauti aukštesnio įvertinimo;

4.1.3.2. kai padirbinėjami dėstytojo parašai, kitokie dokumentai;

4.1.3.3. kai padirbinėjami akademiniai užduočių (kursinių, baigiamųjų darbų ar kitų darbų) duomenys ar rezultatai.

4.1.5. Kyšininkavimas – atlygio už akademinės paslaugas siūlymas arba davimas (asmeninis ar grupinis).

5. MOKSLINIO TIRIAMOJO DARBO ETIKA

5.1. Tyrėjų – dėstytojų, studentų, specialistų santykiai tarpusavyje ir su Kolegijos partneriais grindžiami sąžiningo tyrimo, autorių ir gretutinių teisių normų laikymosi principais, nukreiptais į

tyrimų kokybę ir intelektualės nuosavybės užtikrinimą. Mokslinė veikla neturi daryti žalos visuomenei ir aplinkai ir Kolegijoje grindžiama sąžiningo tyrimo ir tiesos siekimo idealais. Mokslinė veikla Kolegijoje grindžiama sąžiningo tyrimo ir tiesos siekimo idealais. Tokią nuostatą pažeidžia:

- 5.1.1. empirinio tyrimo duomenų padirbinėjimas, falsifikavimas arba manipuliavimas jais;
- 5.1.2. sąmoningas gautų duomenų, prieštaraujančių tyrimo hipotezei, nutylėjimas;
- 5.1.3. sąmoningai klaidinantis informacijos apie empirinio tyrimo metodiką pateikimas;
- 5.1.4. empirinio tyrimo duomenų, kompiuterinių programų, empirinės medžiagos pavyzdžių, rankraščių vagystė arba sąmoningas sugadinimas;
- 5.1.5. plagijavimas, t. y. idėjų, duomenų ar tekstų nusavinimas nenurodant jų autoriaus, t. y. svetimų idėjų pateikimas kaip savų. Būdingi plagijavimo atvejai:
 - 5.1.5.1. pateiktas svetimas tekstas be citavimo ženklų – kabučių arba kito pobūdžio išskyrimo iš viso teksto (pavyzdžiui, atskira pastraipa, kursyvu);
 - 5.1.5.2. perpasakojant arba cituojant svetimą idėją, iliustracinę medžiagą ar duomenis nenurodytas tikslus šaltinis.
- 5.1.6. nepamatuotas bendraautorystės primetimas jaunesniems kolegoms ar pavaldiniams;
- 5.1.7. šališkumas recenzuojant mokslinio tyrimo projektus ar rezultatus;
- 5.1.8. nekorektiškas, tendencingas kolegų darbo kritikavimas ir sąmoningas menkinimas dėl asmeninės antipatijos, konkurencijos, politinių ar kitokių su vertinamo mokslinio darbo profesionalumu nesusijusių motyvų;
- 5.2. Kiekvienas studentas, rengdamas baigiamąjį darbą pasirašo Studento sąžiningumo deklaraciją, kuri galioja visą studijų sutarties galiojimo laikotarpį. Šią deklaraciją gali pasirašyti ir klausytojai Kolegijos nustatyta tvarka.

6. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS. KODEKSO ĮGYVENDINIMAS

- 6.1. Kodekso priežiūra, išskyrus skirsnį „4. Studijų etikos normos“, atlieka ir jo įgyvendinimą atitinkamomis poveikio priemonėmis užtikrina Kolegijos Akademinės tarybos sudaryta Akademinės etikos komisija, veikianti pagal Akademinės etikos komisijos veiklos reglamentą.
- 6.2. Sankcijos už Studijų etikos normų pažeidimus skiriamos administracine tvarka, kaip numatyta Kolegijos „Studijų reglamento“ nuostatose.
- 6.3. Kiekvienas Kolegijos akademinės bendruomenės narys privalo laikytis šiame Kodekse išdėstyto elgesio normų ir principų.
- 6.4. Kodeksas ir Akademinės etikos komisijos veiklos reglamentas skelbiamas SMK interneto svetainėje lietuvių ir anglų kalbomis.

6.5. Kiekvienas SMK bendruomenės narys, pradėjęs dirbti, eiti pareigas ar studijuoti SMK, turi būti supažindintas su Kodeksu.
